

Leggyakrabban van dolgunk amerikai ügyfelekkel természetesen örökösödési ügyekben, midőn az illető amerikai polgár vagy mint örökhagyó, vagy mint örökös szerepel. Nagy a különbség ilyenkor, ha az ügy rendezése mindjárt szakértő kezekbe kerül, melyek tudják: mikor s hogyan kell intézkedni. Itt főleg sokat megtakaríthatunk időben, már pedig az idő pénz, sőt gyakran életkérdés. Az amerikai örökségek évekig is elhúzódhatnak, ha nincsen, a ki közben járjon, az ügyet vezesse és sűrűsége.

Arra pedig, hogy valaki személyesen e célból Amerikába utazzék, a legtöbb embernek sem ideje, sem pénze nincsen, tekintve az utnak hosszú és költséges voltát s azon kívül még a nyelvi nehézségekkel is meg kellene az illetőnek küzdenie, miután az állam hivatalos nyelve az angol. Az ilyen vállalkozás sok esetben különben is kétséges eredményű, mivel az amerikai nagybácsik s amerikai örökségek fölötté gyakran csak a mesék országában léteznek s fölötté czélszerű az eféle hírek valódiságáról minél nagyobb bizonyosságot szerezni, s utána nyomoztatni.

Mindezen kérdésekre eddig főleg a konzulátusok adták meg a felvilágosításokat, de azok számos teendővel terhelve lévén, valami nagy gyorsasággal ugyancsak el nem jártak s messzehatóbb kutatásokba bele nem ereszkedtek, iparkodván az ügyet mielőbb lerázni.

Ezen bajokat ígérnek orvosolni a bizalmi intézetek, melyeknek megbecsülhetetlen előnye az is, hogy velük saját édes anyanyelvünkön érintkezhetünk, a melyet hogy tökéletesen birnak, bizonyítja a közölt felhívásnak kifogástalan magyarsága is.

Mindezeknél fogva felhívjuk ezen bizalmi intézetekre az összes magyarországi közjegyzők figyelmét, hogy azokkal a nagy közönség érdekében is, de saját érdekükben is lehetőleg érintkezésbe lépjenek s alkalom adtával azoknak közreműködését igénybe vegyék.

Közli: Dr. Szily Ferencz,
budapesti kir. közjegyző-helyettes.

KÖZJEGYZŐK LAPJA

Szerkeszti SCHILLING RUDOLF, budapesti kir. közjegyző.

KIADJA A MAGYARORSZÁGI KIRÁLYI KÖZJEGYZŐK ORSZÁGOS EGYESÜLETE.

Előfizetési ár: egész évre 5 frt, fél évre 3 frt.	Megjelenik havonként 2-szer	Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VI., Váci körút 19.
--	--------------------------------	---

TARTALOM: A közjegyzőség és hiteles helyek története Magyarországon. Irta: *Érdújhelyi Menyhért*. (Folytatás.) — A hagyaték átadása, ha a köteles rész, hagyományi, utóörököségi vagy az özvegyi jog vitás. Irta: dr. *Szily Ferencz*, budapesti kir. közjegyző-helyettes. (Folytatás.) — A magyarországi kir. közjegyzők egyletéről. Dr. *Lipcsey Péter*, egri kir. közjegyző-helyettes. — Az 1894. XVI. 99. §-hoz. *Ambrózy István*, késmárki kir. közjegyző-helyettes. — Közjegyzői okirattárak kiselejtezése. Közli: *Jakab Géza*, kis-kőrösi kir. közjegyző. (Folytat.) — Kényszer telekkönyvi ügyekben.

A közjegyzőség és hiteles helyek története Magyarországon.

Irta: *Érdújhelyi Menyhért*. 1000 frt díjjal jutalmazott millenniumi pályamunka.

II.

Teljes megnyugvással teszi ugyan a bíráló bizottság e javastatát, mégis nem hunyhat szemet egynémely hiány előtt, a melytől az átdolgozott pályamunka sem mentes.

Elteltekintve a némely helyen előforduló ismétlésektől, a munka nélkülözi az egyenletességet. Kelletén tul, terjedelmesen foglalkozik alárendeltebb mozzanatokkal (igy egyebek közt az Anonymus személyével és korával s az ezek körül felmerült ismeretes kontroverziókkal; a mi az erre nézve legutóbb kiderített történeti adatok folytán immár tárgyaltan is; a hiteles helyek által kiküldött tagok minősítésével, a hiteles helyekre vonatkozó törvények terjedelmesebb kivonatainak közlésével, stb.).

A szerző egyáltalán nagyobb szorgalmat fejtett ki a források kutatásában és az adatok gyűjtésében, mint ezek feldolgozásában. De e részben szigorubb kritikát nem gyakorolhatunk, részint azért, mert erre nézve az eredeti pályamunka bírálata alkalmával azon álláspontra helyezkedtünk, hogy szerzőtől — mint nem jogásztól — az adatok szakszerű feldolgozását nem kívánjuk, hanem

megelégszünk oly munkával, a mely tárgyának külső történetét adja.

Mindazonáltal megjegyzendőnek tartjuk, hogy nézetünk szerint a 118—128. lapon kivonatosan közlött okiratokból elég lett volna csak néhányat példaképpen felhozni s ezeket is a jegyzetek között idézni; mi által a munka olvasása és tartalmának figyelemmel kísérése kevesebb fáradságot igényelne.

Hátránya továbbá a pályamunkának, hogy itt-ott ugyanazon egy, sokszor igen terjedelmes bekezdésben egymáshoz nem tartozó heterogén dolgok foglaltatnak, holott ezek külön pontokra választva, világosabban és szintén az olvasóra nézve kevésbé fáradságos módon lennének tárgyalhatók.

Ezen hátrányok azonban kevésbé lényegesek s ha ezekre nézve nem is változik a pályamunka, annak érdeme ez által lényegében nem csökken; s ugyanezért nem is ragaszkodunk ahhoz, hogy szerző művét e részben átdolgozza.

Más szempont alá esnek azonban a pályamunka VII. és VIII. fejezetei. Ezek a mű legkevésbé sikerült részei. Míg egyrészt hiányos kivonatban közli a közjegyzői intézményre vonatkozó törvényeket, az intézmény életére igen lényeges kihatással bíró új örökösödési törvényről (1894 : XVI.) pedig említést sem tesz, tulságos terjedelemben foglalkozik a reform-mozgalmakkal, anélkül azonban, hogy e mozgalmak jelentőségét a maga értéke szerint méltányolná s ez által azon hibába esik, hogy kevésbé fontos dolgoknak tulságos súlyt kölcsönöz, holott erre érdemesebb momentumok elkerülik figyelmét. Oka ennek is az, hogy szerző nem lévén jogász, nem is lehet hivatva e részben tökéletes munkát adni. Szerencse azonban, hogy — a mint már fentebb említve van — a pályázótól ez nem is kívántatott és szerencse az is, hogy a pályamunka e fejezetek nélkül is megfelel hivatásának, a mely első sorban a közjegyzőség és Hiteles Helyek történetét kívánta és nem a mai közjegyzői intézményre vonatkozó részletes kritikát, sem pedig a reform-mozgalmak oly irányu méltánylását, hogy azok mennyiben felelnek meg a helyes törvénykezés elvi és gyakorlati követelményeinek.

Ezekből kiindulva, azon nézetünknek adunk kifejezést, hogy az idézett VII. és VIII. fejezetek egészben elhagyandók s ezek helyett szerző csak annak rövid előadására szoritkozzék, hogy mely törvény adott életet a magyar közjegyzői intézménynek s melyek az intézményre vonatkozó későbbi törvények és rendeletek,

mily főbb elvek voltak irányadók ezek megalkotásánál és kibocsátásánál és az ismert külföldi törvények és rendszerek közül melyek szolgáltak mintául a magyarnál.

A reform-mozgalmakra nézve pedig elégségesnek tartanók annak rövid ismertetésére szoritkozni, hogy a kamarák hivatalos évi jelentéseinek, részint egyes konkrét esetekre vonatkozó felterjesztések alakjában, részint az irodalomban s részint és különösen egyesületünk kebelében és a rámozgatásával megjelenő havi szemlében folyton élénk figyelemmel kísérik az intézmény sorsát és tartják ébren az iránta való érdeklődést azon irányban, hogy az intézmény tagadhatatlan hiányai pótoltsanak és az nagy feladatai megoldására minél alkalmasabbá tétessék.

Ezek azok, a mit a pályamunkára érdemileg előterjeszteni kívántunk.

Meggyőződésünk, hogy egyesületünk derék feladatra vállalkozott e pályázat kihirdetésével, mert ennek eredményeül a pályamunkában oly jeles művet nyertünk, a mely mű nemcsak általán kielégítő módon megfelel a hozzá fűzött várakozásnak, hanem egyes részeivel a különös elismerés és dicséret babérkoszoruját is a legteljesebben kiérdemli.

III.

Hátra van még a pályamunkára vonatkozó egynémely külső kérdéssel foglalkozni.

A szerző az átdolgozott pályamunka beküldésével kapcsolatban egyesületünk elnökéhez levelet intézett, a melyben azon esetre, ha műve a jutalomra érdemesnek találtatik, késznek nyilatkozik azt sajtó alá is rendezni és a nyomdai korrekurát végezni.

Továbbá előadván, hogy hasznosnak látszik a mű végére középkori közjegyzői okiratokról eredeti nagyságban és szinezéssel fényképezett másolatokat — facsimiliket — függeszteni és megemlítvén, hogy igen szép két közjegyzői okirat van a bártfai városi, kettő a veszprémi püspöki és egy az eperjesi városi leltárban s hogy az illető levéltárak felügyelői hajlandók a jelzett okiratokat fényképezés czéljából átengedni, azon további ajánlatot teszi, hogy kívánatunkra öt ily facsimilét ad a pályamunkához függelékképen.

A bíráló bizottság egyik tagja, Rupp Zsigmond kartársunk pedig ugyancsak egyesületünk elnökéhez intézett levelében megemlítvén, hogy az államnyomda igazgatója kilátásba helyezte,

hogy a mű kiállítását kedvezményes áron elvállalná, a szerzőt az ez által tett s imént ismertetett ajánlatára vonatkozólag felkérőnek tartja arra, hogy minden korszakból mutatna be egy-egy közjegyzői okiratról facsimilét eredeti nagyságban a rajzokkal együtt, azon czélból, hogy ezek reprodukálása érdekében az államnyomda igazgatójánál annak idején közbenjárhasson.

E két momentum nagy figyelmet érdemel a munka megfelelő technikai kivitelén kívül azon szempontból is, hogy a szerzőnek a sajtó alá rendezés és korrektúra közben alkalma nyílne a pályamunkán a VII. és VIII. fejezeteken kívül az itt elmondottak értelmében czélszerűnek mutatkozó módosításokat eszközölni s ugyanezért mindkét ajánlatra nézve javasoljuk, hogy azokat köszönettel elfogadni és ezzel kapcsolatban azon óhaját is nyilvánítani méltóztassék, hogy a pályamű sajtó alá rendezése egészben Rupp kartársunk közreműködésével eszközöltessék, a ki a szerzőt az itt szükségesnek és czélszerűnek jelzett változtatások körül támogatná.

A hagyaték átadása, ha a köteles rész, hagyományi, utóörökösi vagy az özvegyi jog vitás.

Irta: *dr. Szily Ferencz*, budapesti kir. közjegyző-helyettes.

(Folytatás.)

Vita tárgyát képezi a jogi írók közt, hogy vajjon nincsen-e a jogerős ítélettel elválasztott nőnek az özvegyi joghoz igénye akkor, ha a köteleki perben a nő nem találtatott vétkesnek. A túlnyomó többség, sőt a judikatura is azon nézet felé hajlik, hogy ebben az esetben az özvegyi jog nem szűnik meg. Ezen nézetet azonban, különösen, ha tekintjük az 1894: XXXI. t.-cz. 90. §-át, helyesnek nem tarthatom többféle okból:

1. akárki volt is a vétkes fél, a hatósági kötelék nem csak a vétkes, hanem a nem vétkes félre is megszűnik, s így az elválasztott nő semmikép sem tekinthető „özvegy“-nek a férj halála után, s így az is képtelenség, hogy őt „özvegyi“ jog illesse meg, mert ennek ellentmond a grammatikai magyarázat;

2. azokban az esetekben, melyekben a házasság csak a férj hibájából bontatik fel, a keresetet rendszerint a nő indítja, vagy legalább is viszontkeresettel kellett hogy éljen. Ebből az következik, hogy a nő maga is kívánatasnak tekinti a házasság

felbontását, s ezzel egyidejűleg le is mond mindazon jogokról, melyek a hitvestársat férjével szemben megilletik, s így vélelmeshetőleg lemond az özvegyi jogról is, mert ellenesetben sem valókeresetet nem indított volna, sem pedig a férj által indított kereset esetén nem élt volna viszontkeresettel, hanem nem vétkes voltát vitatva, egyszerűen csak férjét kérte volna keresetével elutasítani. Ellentmond tehát a fenti nézetnek másodsorban a logikai magyarázat;

3. de ellentmond e nézetnek főleg a házassági törvény 90. §-a egybevetve a 92. §-sal, mert különben az utóbbi 92. szakasz valóságos jogászi „fületlen gomb“ lenne. A 90. §. a nem vétkes nőnek ugyanis női tartást (u. n. végleges női tartást) biztosít, a melyet a férj halála után a 92. §. szerint annak örökösei kötelesek kiszolgáltatni. Világos tehát, hogy a törvény azon feltevésből indult ki, hogy a nem vétkes nőt sem illetheti meg az özvegyi jog, mert különben előállna azon képtelen helyzet, hogy az elvált nőt nőitartás és özvegyi jog együttesen illethné meg a férj halála után. A végleges női tartás ugyanis oly jog, mely csak a nőnek halálával szűnik meg, vagy újra férjhez menetével, miután utóbbi esetben a tartási kötelezettség az új férjre hárul. Az elválasztott férj halála a végleges női tartás iránti kötelezettséget nem szüntetvén meg, az hagyatéki terhet képez, melynek kiszolgáltatására a férj örökösei is kötelesek, feltéve természetesen, hogy a hagyatéki vagyon jövedelmei erre elégségesek, mert hiszen az örökösök is csak az örökség erejéig felelősek a hagyatéki hitelezőknek (lásd a házassági törvény 92. §-át).

Ha a nem vétkes nőnek özvegyi joghoz volna igénye, a 92. §. képtelenség volna, mert hiszen az özvegyi jogban, mint minimum a nőitartás iránti kötelezettség is benfoglaltatván, a 92. §. intézkedése merőben felesleges volna.

De tovább menve, előállana azon anomália is, hogy a nem vétkes elvált nőnek özvegyi joga összeütközésbe kerülne a volt férj új nejének s valóságos özvegyének özvegyi jogával, a férjnek tehát quasi két özvegye volna, egy valóságos és egy „quasi“ özvegy, a miből valósággal képtelen jogi helyzet állana elő, mely csak erőszakosan volna megoldható.

Mindebből az következik, hogy a hagyatéki eljárás során a nem vétkes elvált nő, a nőitartásdíj erejéig, egyszerűen hagyatéki hitelezőnek tekintendő.

Végül még úgy Zlinszky, mint Herczegh lényeges körülmény-

ként emlegetik, hogy a házasságtörő nőt, ha ez okból a házasság felbontatik, özvegyi jog nem illeti. Nos, ez annyira természetes, hogy említeni sem kell, miután a kisebb a nagyobbban mindig befoglaltatván, világos, hogy miután a házassági kötelék felbontásával az özvegyi jog megszűnik, megszűnik akkor is, ha a kötelék a nő házasságtörése okából bontatik fel, sőt mivel ez esetben a nő vétkes, őt még női tartás sem illeti.

Mindez azonban nem annak következménye, hogy a nő házasságtörést követett el, hanem annak, hogy a házasság felbontatott. Viszont ha a férj házasságtörő nejével az életközösséget folytatja, az özvegyi jog nem azért nem szűnik meg, mert a férj nejének megbocsátott, hanem azért, mert a házasság nem bontatott fel.

Mindezekkel csak a fogalmakat kívántam tisztázni.

Az özvegyi jog biztosítása. Miután a fentiekben kiterjeszkedtem mindazon vitás kérdésekre, melyek az özvegyi jog tekintetében az anyagi jog szempontjából felmerülhetnek, áttérek az özvegyi jog biztosításának kérdésére, melynek az örökösödési eljárás keretében nagy fontossága van.

Az 1894. évi XVI. t. cz. szerint az özvegyijog mindig hivatalból figyelembe veendő, s biztosítandó. Tehát már a tárgyaló kir. közjegyző köteles az özvegyet ezen jogára figyelmeztetni, s nyilatkozatát jegyzőkönyvbe venni, úgy az özvegyi jog érvényesítésére, mint annak biztosítására nézve.

Bármily helyes is azonban ezen elv általánosságban, annál szerencsétlenebb és zavarosabb a 81. §., mely ennek gyakorlati alkalmazásáról szól, s melynek hiányosságára már fentebb volt alkalmam észrevételeimet megtenni, s most arra bővebben is kiterjeszkedni kívánok.

A 81. §. első bekezdése mindjárt azon esetről szól, midőn az özvegyi jog vitás, s helyesen megjegyzi, hogy ez a körülmény a hagyaték átadását nem akadályozza, a mi következik abból, hogy az özvegyi jog nem örökösödési igény. Mindjárt helytelen azonban a folytatás: „az átadás azonban az özvegynek özvegyi jogát nem érinti, s az örökösök csak a törvény rendes útján követelhetik az özvegyi jog megszorítását“; helytelen azért, mert általánosított, a hol az özvegyi jog tekintetében felmerülhetős számos vitás kérdésnek tulajdonképen csak egyik konkrét esetéről van szó, a mi hatalmas tévedés! Szembeszökő ugyanis, hogy a törvényhozó azon konkrét esetre gondolt, midőn a leszármazó örökösök kérik az özvegyi jog megszorítását a hagyatéktárgyalás

során, s ebbe az özvegy bele nem egyezik s a vita e körül tehát csak az özvegyi jog terjedelmé körül forog. Erre a konkrét esetre az intézkedés helyes, de nem általánosságban.

A vita ugyanis nem csak az özvegyi jog terjedelmére, hanem annak fennállására nézve is merülhet fel, sőt az özvegyi jog terjedelme tekintetében felmerülő viták is különfélék lehetnek, nem csak az, a melyre a törvényhozó gondolt, mert ez az özvegyi jog terjedelme tekintetében felmerülhetős vitáknak csak egyike. Nem áll tehát az sem, hogy az özvegyi jog terjedelme tekintetében felmerült vita esetén mindig az örökösök kötelesek annak megszorítását kérni, mert vannak esetek, midőn az özvegy tulsokat követelvén, épen ő fog a törvény rendes útjára utasíttatni, nem pedig az örökösök, a mire nézve a helyes álláspontot alább fogom körvonalozni.

A törvény 81. §-ának 2-ik bekezdése kétségeket hagy fenn arra nézve, vajjon a vitás özvegyi jog biztosítandó-e, miután csak egész általánosságban szól az özvegyi jog biztosításáról.

A 3-ik bekezdés szerint az özvegyi jog elismerendő s biztosítandó akkor is, ha az özvegy a tárgyalásra nem jelent is meg. Ezen intézkedésre már fentebb, értekezésem elején, megtettem észrevételeimet, hogy ezen intézkedés csakis akkor alkalmazható, ha az özvegyi jog nem vitás sem fennállására, sem terjedelmére nézve. Ugyanott megemlékeztem azon törvény által nem említett esetről is, midőn az özvegy ismeretlen tartózkodású. Ezekre tehát, az ismétlések végett, csak hivatkozom.

Ezután áttérek az özvegyi jog biztosításának bővebbi fejtegetésére, hol is három kérdés merül fel: 1. mikor van helye a biztosításnak? 2. mekkora legyen a biztosítás terjedelme? s 3. milyen legyen a biztosítás módja?

A mi az első-kérdést illeti, különbséget kell tennünk, hogy a hagyatéki vagyon ingó-e vagy ingatlan? s annak birtokában az özvegy van-e, vagy pedig az örökösök? Ha a hagyaték ingóságokból áll, s azoknak birtokában az özvegy van, a biztosításra szükség nincsen, miután az ingóságokat az özvegy özvegyi jogon megtarthatja, azoknak birtokában bennmaradhat, mert birtoklás nélkül a haszonélvezeti jog nem gyakorolható.

Ingóságoknál az özvegyi jog biztosításának tehát csak akkor merül fel a szüksége, ha azok nincsenek az özvegy birtokában. Itt nemcsak a tényleges birtoklás értendő, mert lehet, hogy a tényleges birtokban az örökösök vannak. Ebben az esetben a

dolog úgy áll, hogy az özvegynek joga van követelni, hogy az ingóságokat az özvegyi jog gyakorolhatása végett az ő birtokába bocsássák az örökösök, s ez irányban a hagyatéki bíróságnál kérheti, hogy az örökösöket ennek teljesítésére kötelezze perenkívüli uton is végrehajtás terhe mellett. Itt tehát a kérelem nem a biztosításra, hanem a birtokba bocsátásra irányul.

Másként áll a dolog, ha az ingóságok egyezségi megállapodás folytán maradtak az örökösök birtokában, s az özvegy özvegyi jogára nézve másként nyert kielégítést, mert ebben az esetben kérheti az ingó hagyatékkal szemben is a biztosítást.

Itt felmerül a kérdés, vajjon kérhet-e az ő özvegyi jogának biztosítására a más birtokában lévő ingóságokra hagyatéki zárlatot?

(Folytatása következik.)

A magyarországi királyi közjegyzők egyletéről.

Mindenki tudja, hogy a közjegyzőség bizalmi állás, szava közhitelességgel bír a közjegyzőnek, ő őrzi a közönség okiratait, titkait; axióma tehát az, hogy a közjegyzőnek a közönség bizalmát kell bírni, bizalommal pedig csak oly férfi iránt viseltethetünk, ki arra érdemes.

Eddig oly férfiak neveztek ki közjegyzőkké, kik, ha nem is bírtak a közjegyzői munkálkodásban teljes jártassággal, de karakterük teljesen korrekt volt és kinevezetésük a közönség bizalmával legalább ez irányban találkozott; de gyöngítsék meg anyagi existenciájukat, kissebbiték tekintélyüket; kérdés, fognak-e oly egyének pályázni közjegyzőségekre, mint eddig. Majd akkor, midőn az ujonan kinevezettek és a régiek közül azok, kiknek anyagi existenciájukat meggyöngítették, kétségbe esve kiáltoznák segítségért; majd akkor, ha az egész közjegyzői kar keresi a gyógyító balzsamot azon sebre, melyet tekintélyük kissebbitésével kaptak; akkor, azt hiszem, csak azok közt lehet választani egy-egy kinevezésnél, kik már minden más pályát kipróbálták és sehol sem váltak be. Hová tűnik a bizalom akkor, midőn a közjegyzők legnagyobb része kétségbeesett existencia lesz? Ezért én a bizalom fundamentumának tartom anyagi existenciájuk biztosítását és tekintélyük emelését, ezt csökkenteni, ezt gyöngíteni

nem szabad egy magyar hazafinak sem, mert a ki ezt teszi, az nem szolgálja a közügyet, annak munkája a közérdekbe ütközik.

Valamint a futóhomokra épített palota, — bármilyen erősek legyenek falai, bármilyen fényesek termei, — nem tud úgy szembe szállni, megküzdeni a viharral, mint egy biztos és erős fundamentumu viskó, mert ezen viskónak zsupfödelét megtépheti a szélvész, vályogfalait megrongálhatja a vihar, de annak elmúltával a gondos gazda keze újra helyreállíthatja azt; — míg a futóhomokra épített palotát teljesen elsöpri azt úgy, hogy rajta a leggondosabb gazda sem lesz képes segíteni, épenugy bárhogyan mondják is ki törvényben a nagy bizalmat, melylyel a közönség viseltetni köteles a közjegyzők iránt, ha annak fundamentuma, az anyagi existencia és a tekintély nem elég erős, eltűnik az, mint a gyermek által fújt szappan buborék.

A mi gondos gazdánk a jog legfőbb őre, az igazságügyminister, de valamint a leggondosabb gazdának is munkás kezekre van szüksége, kik nagy munkájában segítségére legyenek; épenugy föltétlenül szükséges, hogy az igazságügyminister ur ő excellenciája mellé álljanak és vele együtt dolgozzanak a kipróbált, munkás segédek. A segédek egyetemét pedig a közjegyzői egylet alkotja minden oly munkánál, mely a közjegyzői intézményre vonatkozik; mert abban minden közjegyzőnek, helyettesnek és jelöltnek benn kell lennie, hogy ha szavát fölemeli, az összes magyar közjegyzők, helyettesek nevében szólhasson.

A kamarák áldásthözó munkálkodását élvezzük mindnyájan, de mivel egymástól teljesen izolálva vannak, megtörténhetik, hogy egy törvényjavaslatról mindnek egymástól teljesen különböző, önálló véleménye van s ezen különböző véleményt egymással megbeszélni, a fölvetett eszméket tisztázni, a kérdést ekként megoldani széttagoltságuknál fogva sem helyük, sem alkalmuk nincs; így azután megtörténhetik, hogy az igazságügyminister ur föltett kérdésére annyi egymástól teljesen különböző feleletet nyer, a hány kamara van hazánkban; ez az oka annak, hogy bár a kamarákat a magyar közjegyzők legkiválóbbjai alkotják és bár kitűnő tulajdonságaik minden fegyverével, az ügy iránti szeretetük teljes melegével munkálkodnak is a közérdekért, munkásságukat sohasem érheti oly siker, mintha a közjegyzők, helyettesek és jelöltek nevében áll harczba a közérdekért s a közjegyzői bizalom fundamentumának megvédéseért, erősítéseért, mert a közjegyzői

egylet fölemelt szavában megnyilatkozik minden magyar közjegyző, helyettes és jelölt óhajta.

De nemcsak ezen említett két cél elérése után törekszik egyletünk, hanem részt kell vennie a közjegyzői intézményre vonatkozó minden munkálkodásban; mert csakis úgy lehet jeles művet alkotni, ha annak fölépítésénél szakértő jó munkások vesznek részt, kik folytonosan azon körben dolgozva, tapasztalatuk kincses házából elhozzák a mű létesítéséhez szükséges eszközöket.

Egyletünknek szabadelvű és szép felfogása megtestesült abban, hogy minket helyetteseket és a jelölteket számüzött helyzetünkben kiemelt és tagjai sorába befogadott. Ezt eléggé meghálalni nem is tudjuk, de mindanyiuunknak egyletünk lobogója alá, melyre a közérdek van fölírva, sorakozniunk kell, s ha mint közkatonának a közérdekként vívott küzdelemben részt veszünk mindnyájan a munkában, odaadjuk a tapasztalat által szervezett tudásunkat, megvitatjuk a fölvetett kérdéseket minden oldalról, kiválasztjuk az előterjesztett javaslatok közül a legjobbat; akkor oly segéde lesz egyletünkben igazságügyministerünk ő excellentiájának, kinék munkája úgy a magyar közjegyzőkre, mint hazánk minden polgárára áldást hozó leend.

Dr. Lipcsey Péter,
kir. közjegyzői helyettes.

Az 1894. XVI. t.-cz. 99. §-hoz.

A Közjegyzők lapjának 19. számában dr. Sziklai Zoltán tisztelt kartársam által felhozott eset nézetem szerint teljesen világos s a törvényben nyert elintézését.

A kérdés ugyanis akként áll, hogy egy örökös az 1894. XVI. t.-cz. 3. §-ának 1. pontja alapján a hagyatéki eljárás megindítását kérve, azt a bíróság elrendeli s a leltározás eszközlése iránt intézkedik.

A megkeresett közjegyző azonban arról tesz jelentést, hogy a leltározás azon okból felesleges, mert a kérvény beadása után az örökösök közt egyezés jött létre s ő ennek alapján az örökösödési bizonyítvány beadását kérte, mire a bíróság a hivatalból való eljárást megszünteti s az 1894. XVI. t.-cz. 100. §-a értelmében hirdetményt bocsát ki.

Eltételezve ezen konkrét esetről, attól, hogy vajjon nem volna-e a bíróság hivatott ily esetben a bemutatott egyezés valódi-

ságának megállapítása tekintetében hivatalból nyomozatot rendelni, mert gyakorlatunkban már sok hasonló eset merült fel, a hol efféle helyhatósági s egyéb a közjegyzők által gyártott okmányok alapján a 99. §. szerinti eljárás el lett rendelve s csak aztán jutott egyik-másik örökösnek tudomására, hogy az ő keze \times vonása is ott szerepel azon egyezésen, a miről semmi tudomása nem volt s az feltételezhető ezen esetről is.

Eltételezve mondom ezektől, a bíróság helytelenül járt el akkor, midőn az örökös által kérelmezett eljárást beszüntetve a hirdetményt kibocsátotta, mert ezen intézkedésével egyenes ellentétbe jutott az 1894. XXV. t.-cz. 4. szakaszában foglalt rendelkezésekkel.

Ezen törvényszakasz ugyanis azon esetről intézkedik, a hol a hagyatékhöz ingatlan tartozik s itt meghatározza a sorrendet az örökösödési eljárás folyamatba tétele körül, midőn a hivatalból eljárás megindításának előfeltételül először azon esetet említi, mikor három hónap alatt az eljárás megindítása az érdekeltek valamelyike által nem kérelmeztek s csak azután hozza fel az örökösödési bizonyítvány kiadatása iránti kérelmet.

Világos ebből is, hogy egyik a másikat kizárja s az esetben, ha már valamely érdekelt az eljárás megindítását kérte, a később örökösödési bizonyítvány kiadatása iránt beadott kérelme elutasítandó. Végül szükségesnek látom ez esetről folyólag ismételve felhozni azon általam a „Jog“-ban már egy ízben hangoztatott óhajt, hogy t. i. mennyire kívánatos volna a jogbiztonság érdekében oly novelláris intézkedésnek törvénybe iktatása, mely szerint örökösödési bizonyítványok csak az esetben lennének kiadhatók, ha a többi kellékek mellett a bemutatott egyezésen levő névaláírások közjegyzőileg hitelesítve vannak.

Ambrózy István
készmárki királyi közjegyző.

A közjegyzői okirattárak kisélejtézése.

Közli: JAKAB GÉZA kis-kőrösi kir. közjegyző.

(Folytatás.)

A kisélejtézés alább meghatározandó időhatárának kezdő ideje, az itt 1—6. pontok alatt elsorolt okiratokra nézve, kiállításuk napjától számítottatik, — míg a 7. pont alatti okiraatra nézve

az őrizetbe vett tárgy visszavételének vagy pedig a letétbehelyezésnek, magában a jegyzőkönyvben s illetőleg az erre vonatkozólag esetleg külön fölvevett jegyzőkönyvben kitüntetett napjától számítandó.

b) könyvek:

1. A váltók és kereskedelmi papírok óvásáról,
2. a másolatok hitelesítéséről,
3. a fordítások hitelesítéséről,
4. a beadványokról,
5. a hagyatékokról és
6. a bírói megbízásokról vezetett könyvek s ezeknek betűsoros mutatói. A kiselejtezés alább meghatározandó időhatárának kezdőideje, a könyvekbe történt utolsó bejegyzés napjától számíttatik.

Itt, egy kis kitéréssel, megint föl kell vennem Jeszenszky Danó kartársunk munkálatának ide vonatkozó részét; célom lévén az, hogy a kérdés minél világosabbá tétessék. Azt javasolja ugyanis nevezett kartársunk, hogy az itt 2—6. pontok alatt elsorolt könyvek az illető közjegyző életében, vagy lemondásáig, kiselejtezhetők ne legyenek! De hát miért? A kiselejtezésnél a közjegyző működési idejének tartama szerintem irányadó nem lehet, s a kiselejtezésnek az éppen működő közjegyző személyiségével okozati kapcsolatba hozatalára semmi szükség sincs. Mert az egymást felváltó közjegyzők működési körében az ügyviteli és ügykezelési folytonosság érvényesülvén, az utódra nézve ama könyvek bizonyos időtartamon át épp annyira nélkülözhetetlenek lehetnek, mint az elődre, a ki azokat vezette. A kiselejtezésnek egycdül való lényeges föltétele tehát csakis bizonyos időköznek a lefolyása; a mely után minden számításba vehető valószínűség szerint föltételezhető, hogy ama könyvekre, utbaigazítás céljából, immár szükség nem leend.

A fenebb elsorolt okiratok és könyvek átalánosságban s egyképpen ugyan, azonban mégis az okiratok és könyvek tárgyának és tartalmának különbözőségére irányuló tekintetből különbözőképpen fentebb megállapított kezdőidőtől számított husz év eltelése után selejtezendők ki. Az első kiselejtezés azonban egy ilyen rendszabálynak érvénybelépése után már azonnal végrehajtandó lenne.

Az első kiselejtezés után a továbbiak, 5—5 éves ciklusokban lennének mindig egyszerre foganatosítandók; úgy hogy a

kiselejtezés tárgyait mindig a 20. évre visszamenő s innét előre számítandó öt egymást előző évek ügyforgalmában keletkezett okiratok és illetőleg megtellett könyvek képezzék.

Az időközök kiszámításának módját egy példa világosabbá teszi. Tegyük fel, hogy az első kiselejtezés már 1900-ik évben végrehajtható lenne. Hogy a kiselejtezés alá kerülő anyagot megállapíthassuk, visszaszámítunk husz évre s így kapjuk az 1880-ik évet. Most már az innét számított öt egymást előző évek ügyforgalmába esett okiratok s megtellett könyvek fognak kiselejteztetni, vagyis: az 1880., 1879., 1878., 1877. és 1876-ik évek; a mihez az 1875-iki csonka év is hozzávételnek.

A második kiselejtezés már 1905-ik évben eszközöltetnék; innét visszamenve husz évre, kapjuk az 1885-ik évet; az ettől előre számított öt évek a ciklusába eső okirattári anyag, vagyis az 1885., 1884., 1883., 1882. és 1881. évek kerülnének másodizben már kiselejtezés alá, — és így tovább.

A kiselejtezés végrehajtása, az ennek tárgyául megjelölt s az illető ciklusba eső okirattári anyagra és könyvekre kötelezőleg megállapítandó.

Nem lehetetlen, hogy olyan nézet is találkozik, a mely azt mondja, hogy a kiselejtezésre kijelölt okiratokra, vagy azok egy-némelyikére legalább, — minők teszem fel a névalírás hitelesítési jegyzőkönyvek, az értesítvények közlését tartalmazó stb. jegyzőkönyvek, fölöslegesen sok a husz éves ciklus; s elegendő lenne mondjuk tízéves időköz is. Én egy ilyen nézettel már előre is szembeszállok, s kijelentem, hogy nem tartanám szerencsés megoldásnak azt, a mely a kiselejtezendő okiratokat, kisebb vagy nagyobb fontosságuk szerint, kategóriákba osztva, kétféle időközben, mondjuk tíz és husz éves ciklusokban vélné kiselejtezhetőnek. Sem a kelleténél rövidebb, de sem a kétféle időtartamot nem találhatnám czélszerűnek és indokoltnak.

A cél ugyanis az, hogy a közjegyzői okirattárak a túlhalmozódástól mentesíttessenek. Hogy husz évi ügyforgalomnak az okiratgyűjteménye tulságos szaporulatot átalában még nem képez, gyakorlatilag feltünteteti az intézményünk életbeléptetése óta lefolyt huszonnégy évi ügyforgalom.

A szükségesség tehát nem követeli a husz évnél rövidebb időtartamot; — mig a czélszerűség éppen a mellett szól, hogy az esetről-esetre nem csekély körültekintéssel, gondos felügyelettel s ellenőrzéssel és bizonyára nagyobb időt igénylő munkával

járó kiselejtezési eljárás, az éppen szükségesnél ne gyakrabban, ámde már csak a kezelési és végrehajtási egyöntetűség gyakorlati tekinteteiből is, mindig annak összes tárgyaira egyszerre terjesztessék ki.

Magát az eljárást következőleg tervezem:

1. A kiselejtezési eljárás, az irodai vizsgálatok alkalmával, a vizsgálattal megbízott közjegyző közbenjöttével foganasítandó. Ebből a célból a közjegyző a kiselejtezés alá kerülő okiratokról öt évenként, két példányban oly jegyzéket készít, a melyben azoknak ügy- vagy sorszáma, keltők ideje, a felek nevei s az okirat tárgya, rövid megjelöléssel, ki legyen tüntetve. E jegyzéket a közjegyző hiteles alakban aláírja.

2. A jegyzékben összeirandók a kiselejtezendő könyvek is, annak kitüntetésével, hogy az utolsó bejegyzések azokba mely napon vezetettek be.

3. A vizsgálatra kiküldött közjegyző, a kiselejtezésre évről évről csoportosított okiratokat és a könyveket megvizsgálja; főképpen abból a szempontból, ha vajjon azok a kiselejtezésnek tényleg tárgyait képezik-e? Erről az eljárásról két példányban jegyzőkönyv veendő fel, melyben az eljárási alakszerűségek tanúsításán kívül, a jegyzék sorszámaira való hivatkozással megjelölendők mindazok az okiratok, melyek netán tévedésből kiselejtezés alá soroztattak, azonban tárgyuknál fogva kiselejtezés alá vagy még nem vagy egyáltalában nem tartozván, a jegyzékből töröltettek s az okiratok csomóiba visszahelyeztettek. Az ekként kiigazított s a vizsgáló közjegyző által is aláírt jegyzék-példányok a jegyzőkönyvhez füzendők és pecsételendők. Az egyik példány megőrzés végett az illető közjegyzőnek adandó át, a másik példányt pedig a vizsgáló közjegyző jelentésével együtt, a kamarához terjeszti be.

4. A mint a kamara a kiselejtezés megtörténtének tudomásul vételéről a közjegyzőt észrevétel nélkül értesíti, ez utóbbi a kiselejtezett okiratokat és könyveket legott megsemmisíti s erről a kamarának jelentés tesz.

5. A kiselejtezési műveletnek 5—5 éves ciklusa a kamaránál nyilvántartandó, s az időnkint elérkező évben, a kamara kötelékébe tartozó valamennyi közjegyző s egyszersmind az iroda-vizsgálatra kiküldendő közjegyzők is a kiküldetésben, erre különösen s idejében figyelmeztetendők.

B) Közlevéltárak.

Itt ismét egy pillantást kell vetnem Jeszenszki Danó kartárs munkálatára, a ki a közlevéltárakról szintén megemlékezik, a nélkül azonban, hogy ezeknek a szervezetét közelebbről meghatározná s a közjegyzői okirattárakból oda áthelyezendő okiratokra, ezeknek kezelésére és az áthelyezés időszakára nézve konkrét javaslatot tenne. — Megemlíti, hogy azoknak a felállításáról az államnak kellene gondoskodni s hogy azok talán a törvényhatósági székhelyeken s illetőleg az ottani levéltárakban lennének szervezendők; — végül arra a rendeltetési célra véli a közlevéltárakat felállítatni, hogy azokban csakis az elhalt vagy lemondott közjegyzők okiratai lennének bizonyos meghatározott időszakokban (?) elhelyezendők és kezelendők.

Azt az eszmét, hogy a közlevéltárak a törvényhatóságok levéltáraiban állittassanak fel, helyeselni semmiképpen sem tudom; minden más egyébtől eltekintve, különösen azért nem, mert a közigazgatás és igazságszolgáltatás szétválasztása következtében, a közjegyzői intézmény, mint kiválóképpen az igazságügyi kormányzat körébe tartozó jogszolgáltatási tényező, a közigazgatási kormányzattal szervi kapcsolatba szerintem okszerűen nem hozható. De nekünk jogászoknak kerülnünk is kell minden vonatkozást, a mely által az igazságügynek a közigazgatástól való szerencsés elválasztása után, a kettő között újból valami hatásköri kapcsolat vagy illetékességi közösség létesíttessék.

A közlevéltárak célját sem látom abban az eszmében helyesen kifejezve, hogy oda az elhalt és lemondott közjegyzők okiratai helyeztetnének el bizonyos időszakokban. Eltekintve attól, hogy a közjegyzők elhalálzására vagy lemondására nézve, talán legalább is bajos lenne bizonyos meghatározott időszakokat megállapítani, szerintem a közlevéltárakba kerülő okirati anyagra nézve irányadó nem az lehet, hogy az a közjegyző hosszabb vagy rövidebb időtartamu működésének megszűnése után helyeztessék el a közlevéltárban; hanem egyedül csak bizonyos hosszabb tartamu időköznek az elmulását; a közjegyző személyében időközben esetleg beálló változásra való tekintet nélkül, lehet és kell alapul venni; abból a föltevésből kiindulva, hogy amaz okiratokban szabályozott jogviszonyok, a keletkezésük óta lefolyt hosszú idő alatt, már legnagyobbrészt rendeztettek s kiegyenlítés által megszüntetettek; míg a felek részéről esetleg mégis előfordul-

ható szórványos keresletet, a bár kevésbé könnyen hozzáférhető közlevéltárak is, a közérdek számottevő sérelme nélkül kiélegíthetik.

És mivelhogy az egymást felváltó közjegyzők ügyvitelében, közhitelességi jellegében, sőt magában az okirattár kezelésében is (az 1886. VII. törvény czik 38. §-a óta), tehát a működési hatáskörnek minden vonatkozásában — a személyi felelősség súlyának kivételével, a mint ezt már előbb is érintettem, a folytonosság elve megszakítás nélkül érvényesül: ennél fogva semmi sem indokolná azt, hogy egy közjegyzőnek, mert meghalt vagy lemondott, okiratai, emiatt időnek előtte, a közlevéltárakba kerüljenek, — de viszont arra sincs ok, hogy egy működésben levő közjegyzőnek okiratai, ha azokra nézve a közlevéltárakba helyezésnek az ideje különben már elérkezett, csak azért ne távolíttassanak el az ő okirattárából, mivel elég szerencsés hosszabb időtartamon át életben lenni és működni, mint az az időköz, a mennyi az okiratoknak közlevéltárakba helyezésére megállapított.

Ezek után, a közlevéltárak felállítása és a közjegyzői okirattárak időt meghaladott okiratainak azokban való elhelyezése tárgyában, konkrét javaslatom a következő:

A közlevéltárak, a közjegyzői kamarák székhelyein levő kir. törvényszéknél állítandók fel. Adminisztratív felügyeletök a törvényszéki elnök hatósága alá helyezendő. Közlevéltári kezelővé vagy — és pedig első sorban — tisztos visszavonulás okából lemondott közjegyző, vagy pedig közjegyzői minősítvényvel bíró ügyvéd, nyugalmazott bíró avagy kir. ügyész nevezhető ki, és közhitelességi jelleggel ruházható fel, a ki a kezelése alatt álló okiratokról hiteles másolatokat és a törvény korlátain belül, hiteles kiadványokat adhat ki, saját pecsétje alatt.

Javadalmazása fix összegben átlapítandó meg s ezt, valamint a közlevéltár dologi kiadásait is, az állampénztár folyósítja. A kiadások fedezésére, a kiadványokért, hitelesítésekért, másolatokért, a szóbeli értesítésekért és az okiratokba való betekintésért megállapítandó szabványszerű s a közlevéltár kezelője által beszedendő díjak szolgálnak, amik időnkint az állampénztárba szolgáltatandók be, ezeknek elégtelensége esetén pedig a hiányt az állampénztár pótolja.

A közlevéltárakban az illető közjegyzői kamara területén működő összes közjegyzőnek az okiratai, az ezekre vonatkozó ügykönyvek és a letéti s végrendeleti könyvek helyezendőek el, a

közjegyzői székhelyek megjelölésével ellátott külön-külön rekeszekben.

Mindazok az okiratok és könyvek, melyek kiselejtezés tárgyát nem képezik, kiállításuk napjától s illetőlag a könyvek, az azokba vezetett utolsó bejegyzés napjától számított negyven év eltelése után, tíz éves ciklusokra visszamenőleg, a mely időköz tehát minden második kiselejtezési eljárással esik össze, emelendők ki a közjegyzői okirattárakból s helyezendőek el a közlevéltárakban aképpen, hogy a negyvenedik év eltelése után, az első tíz évi ciklus alatt keletkezett s közben kiselejtezés alá nem került összes okiratok, valamint az ezekre vonatkozó ügyviteli könyvek egyszerre s egy tömegben helyeztetnek el a közlevéltárakban, és pedig általában kötelezőleg.

A kezdő idő a közjegyzői intézmény életbe léptetésétől: 1875-ik évi augusztus 1-től számítatik. Első végrehajtása tehát 1915-ben leend; és pedig ekkor az 1885-ik évtől visszamenőleg számított években keletkezett okiratokra nézve; — míg a kötelező kiemelések aztán ismét számítva minden 10-ik évben, tehát a legközelebbi már az 1925-ik évben, és pedig az 1895-ik évtől 1886-ik évig visszamenőleg terjedő időszakra eső okiratokra — és így tovább, fognak végrehajtatni.

Ugyancsak a közlevéltárakban helyezendőek el a meghalt, lemondott, áthelyezett vagy elmozdított közjegyzők által használt s a megsemmisítés jeléül bevágás által használhatatlanná teendett hivatalos pecsétek is, és pedig az üresedés betöltése — tehát a közbeeső helyettesítés megszűnése után azonnal.

Az okiratok kiemelésének eljárási módja és kivitele hasonló a kiselejtezési eljárás szabályzatáéhoz, azzal a különbséggel mégis, hogy a közlevéltárba elhelyezendő okiratokról és könyvekről az évrendi sorozat szerint kiállítandó jegyzék s az eljárási jegyzőkönyv három példányban szerkesztendő.

A kiemelt okiratokat s könyveket a jegyzék és jegyzőkönyv három példányával együtt, a közjegyző a kamarához küldi fel, ahol is a jegyzékek és jegyzőkönyvpéldányok a kamara elnöke által hitelesítettven, egyik példánya a bemutató közjegyzőnek adatik vissza, másika pedig a kamarai levéltár részére visszatartóztatván, a kamara az okiratoknak, könyveknek s a jegyzék és jegyzőkönyv harmadik példányának a közlevéltárba eljuttatásáról gondoskodik.

Javaslatom e részének indokolására szolgáljanak a következők:

A közlevéltárakban elhelyezendő okiratokra, tekintve hogy kiállításuk óta legalább is harmincz év már eltelt, ritkább esetekben lehet már szükség.

Ez a szórványosan előforduló szükséglet tehát nem igényli, hogy amaz okiratoknak őrzési helyei az érdekelt feleknek közvetlen közelből hozzáférhetőek legyenek. Erre a célra s az egész országra kiterjedőleg, a tiz közjegyzői kamarai székhelyen levő ugyanannyi törvényszék elégségesnek mutatkozik; és pedig annyival is inkább, mivel a közönség igényével a pénzügyi szempont is szembeállítandó lévén, a közlevéltáraknak a közönség részéről való, viszonylag korlátolt mérvű igénybevételével, az azok fenntartására fordítandó nagyobb avagy éppen fölösleges pénzbeli áldozat nem állana arányban.

A közlevéltárak a törvényszékek kebelében állítandók fel; egyrészt azért, mert a fennálló igazságügyi szervezet szerint, a közjegyzői intézmény a törvényszékekkel, mint elsőfoku felügyeleti hatósággal való közvetlen kapcsolat által van az igazságügy nagy gépezetébe beillesztve; — másrészt azért, mert a felek a törvényszékekkel személyesen és közvetlenül érintkezhetnek, s végül azért, mert a törvényszéki hivatalos helyiségekben állhatnak rendelkezésre az elégséges férőhelyet adó s minden tekintetben biztonságot nyújtó közlevéltári helyiségek is.

(Folytatása következik.)

Közjegyzői kényszer a telekkönyvi ügyekben.

Nem is lehet feladata senkinek, annál kevésbé a törvényhozásnak az, hogy minden állampolgárt kényszerítsen arra, hogy minden legcsekélyebb magánügyben is lássa el magát minden eshetőséggel szemben hiteles bizonyítékkal. A törvénykezés eleget tett feladatának akkor, a mikor a hiteles személyek intézményét szabályozván, megadta lehetőségét annak, hogy mindenki, a kinek tetszik, igénybe vehesse ezek közreműködését.

Máskép áll azonban a dolog az ingatlanokra vonatkozó jogügyleteknél, mert ezek már nem tisztán magánügyek. Ámbár a tulajdonjog és az annak tárgyát képező alany az ingatlan a tulajdonos magánügyét képezheti is — valóságban azonban ez

nincs úgy, mert számtalan korlátozás terheli az ingatlan tulajdoni jogát is, mindazonáltal az ingatlanra vonatkozó jogok megszerzése és annak biztosítása nem tisztán a felek magánügye.

Az ingatlan kézzől-kézre átadása lehetetlen lévén, az átadás csak jelképesen, azaz hogy még úgy sem, hanem csak beszéd által történhetik meg, a mennyiben az átadó kijelentheti, hogy ő az ingatlant átadja és az átvevő elismeri, hogy ő azt átveszi vagy átvette. Minthogy pedig a „szó elrepül és csak az írás marad meg“, az ily átadás megtörténtén semmi bizonyítéka sem maradna meg, ha az írásba nem foglaltatnék, azért mellőzhetlen az ingatlanok feletti jogügyleteknél az írásbeli szerződés. Itt veszi kezdetét az a helyzet, a melyben az ingatlanok feletti jogügyletek a feleknek nem tisztán magánügyei.

A dolog természetéből foly pedig, hogy ezek az ügyek nem lehetnek a szerződő felek magánügyei; ugyanis az ingatlan kézzől-kézre átadható nem lévén, a tényleges tulajdonos birtoka sem nem látható, sem nem észlelhető másképpen, minthogy az valamely nyilvános helyen feltüntető irással tanusítva van. Tehát lehetséges lenne a házon, a földbirtoknál, határjeleken a tulajdonos nevét feltüntető felirattal tanusítani a tulajdonos birtokát. Hanem az ily tanusítvány a mily kezdetleges, ép oly bizonytalan is volna és a mellett azzal a hátránnyal járna, hogy lehetlenné tenné a község tulajdonosainak áttekintését, a nyilvántartást és a hitelt.

E három szó: áttekintés, nyilvántartás és hitel felemlítésével elérhetünk a hitellekkönyvek intézményéhez és ezen intézményben gyökeredzik azon állításom igazolása, hogy az ingatlanokra vonatkozó jogügyletek nem a felek tisztán magánügyei. Vagyis más szóval a tulajdon vagy zálogszerzés módjának meghatározása és annak szabályozása nem a feleknek, hanem másnak és pedig minden államban az államnak, tehát a törvénykezésnek feladata. És mikor e tekintetben az államhatalom szabályokat állít fel, azokban és azokkal korántsem sérti meg a tulajdon szentségét, ellenkezőleg azt minden támadó ellen biztosítani kívánja.

Ezek a szabályok nem tartalmazhatnak semmi olyat, a mi a tulajdonosokat tulajdonjogukban korlátozná, a mi nekik megtilthatná, hogy tulajdonjukkal tetszés szerint rendelkezhessenek, hogy azt elidegenithessék vagy megterhelhessék. Azok a szabályok csak a módozatokat állapíthatják meg, a melyek szerint az elidegenítés

és megterhelés eszközölhető, a hiteltekkönyvek által nyújtott biztosíték igénybe vétele mellett.

A mikor pedig ezek a szabályok az ingatlanokra vonatkozó jogügyletekre az írásbeli szerződést teszik kötelezővé, ez által nem jönnek ellentétbe „a forgalom szabadságának uralkodó elvével“, sem nem sértik a „más szavában való bizalmat“, hanem egyszerűen a dolog természetéből kifolyólag csak azt követelik, hogy a forgalom szabadsága uralkodó elvének uralma alatt létrejött tulajdonos-változás nyilvántartás végett bejelentessék, és hogy ez a bejelentés alapját kérő szerződés előterjesztessék. A mely előterjesztés másképpen semmiképpen sem volna eszközölhető, mint hogy a felek szóbeli megjegyzése írásba foglaltatik. Tehát az írás nélkül, hogy a más szavában való bizalmat csökken-tené, szükséges, mert annak mellőzése ily körülmények között lehetetlen.

Mindezekből pedig következik az, hogy tévesek azok az állítások hogy: „a jogbiztonság fontos érdekét az okirati kényszer veszélyeztetni fogja“ hogy: „ha a szóbeli szerződések érvénytelenek lesznek, akkor a jogbiztonság fontos érdekét az okirati kényszer veszélyeztetni fogja“, hogy „a jogérzést sérteni fogja, hogy oly ügylet, melynek alapján az átadás is megtörtént, az okirati forma miatt fog utólag érvénytelennek kimondatni“, hogy „a bejegyzésben az egyszerű okirati kényszer alkalmazva legyen, de a jogügylet a szerződés szóbeli megkötésével is érvényes legyen“, hogy „az okirati kényszer esetén is kivétel legyen azon esetekre, melyekben a felek a szóbelileg kötött szerződést átadással már teljesítették.“

Én úgy gondolom, hogy tisztán felesleges szószaporítás lenne még tovább is azt bizonyítani, hogy az ingatlanokra vonatkozó jogügyletek szóbeli szerződéssel nem bizonyíthatók, és egy pillanatra sem hiszem azt, hogy a törvényhozás helyet adna annak a nézetnek is, hogy a szóbeli szerződés mint kivétel megengedhető legyen.

(Folytatás következik.)

KÖZJEGYZŐK LAPJA

Szerkeszti SCHILLING RUDOLF, budapesti kir. közjegyző.

KADJA A MAGYARORSZÁGI KIRÁLYI KÖZJEGYZŐK ORSZÁGOS EGYESÜLETE.

Előfizetési ár: egész évre 5 frt, fél évre 3 frt.	Megjelenik havonként 2-szer	Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VI., Váci-körút 19.
--	--------------------------------	---

TARTALOM: Közjegyzői okirattárak kiselejtezése. Közli: *Jakab Géza*, kis-kőrösi kir. közjegyző. (Befejezés.) — A hagyaték tárgyalása, ha az örökösök közül senki sem jelenik meg. Irta: *Dr. Szily Ferencz*, budapesti kir. közjegyző-helyettes. — A közönséges és hitbizományi örökös helyettesítéséről. Irta: *Dr. Hajós Béla Ödön*, budapesti kir. közjegyző-helyettes. — A hagyaték átadása, ha a köteles rész, hagyományi, utóörökös vagy az özvegyi jog vitás. Irta: *Dr. Szily Ferencz*, budapesti kir. közjegyző-helyettes. (Folytatás.) — Kényszer telekkönyvi ügyekben. *S. R.* — Az öröklési eljárásról Irta: *Dr. Lipcsey Péter*, egri kir. közjegyző-helyettes.

A közjegyzői okirattárak kiselejtezése.

Közli: *JAKAB GÉZA* kis-kőrösi kir. közjegyző.

Hogy a közlevéltár kezelője közjegyzői képesítéssel bírjon s ilyképpen közhitelességi jelleggel felruházva legyen, abból a tekintetből, hogy az okiratokról hiteles kiadványokat és másolatokat kiadhasson: a dolog természetében leli indokát.

A rövidebb időközökben ismétlődő kiselejtezés által a közjegyzői okirattárak időnkint, jó részben már megapasztatván, a többi okiratok 30 s illetőleg maximális 40 év alatt nem növekednek fel olyan tulságos mérvben, hogy a közjegyzőnek habár szerényebb méretű okirattárában s a biztonságnak is megfelelő módon, elhelyezhetők s megőrizhetők ne lennének; — de viszont ez az időköz elég hosszú arra, hogy ennek leteltével, ama 30—40 év közötti ciklusba eső okiratok az érdekelt feleknek már csak gyéren előfordulható keresletét tekintve, a közjegyző okirattárából a közlevéltárba, a közérdek sérelme nélkül, áthelyezhetők legyenek.

Különben mondanom sem kell, hogy a közlevéltárak szükségességét, mint új eszmét, nem én hangoztatom először. Hiszen az 1874. XXXV. t.-cikk XIV. fejezete ezeknek a rendszerezéséről már gondoskodott; tehát már az első közjegyzői